

1. Põhja-Aafrikas elavad tuareegid on musulmanid. **Milline oluline vahe** on tuareegide mehe ja naise välimuses võrreldes teiste musulmanidega?
2. **Kes oli see vanaaja suurvõim:** mainitud Vanas Testamendis, seal mainitakse Uurijat, pealinnaks Hattuša, neil oli 1000 jumalat, nemad ja Vana-Egiptus sõlmisid ajaloo esimese teadaoleva rahulepingu aastal 1259 eKr?
3. Kolm neid oligi. **Kes on puuduv, esimene?**

4. Üks Teise maailmasõjani viinud sündmustest oli Saksamaa, Itaalia ja Jaapani vahel sõlmitud Kolmikpakt. 1940-41 liitusid sellega veel mõned riigid. **Küsime riiki**, kes liitus 25. märtsil 1941. Juba kaks päeva hiljem tegi seal grupp inglaste toetatud ohvitsere riigipöörde. Riik *de facto* katkestas teljeriikide toetamise, ütle mata Kolmikpaktist ametlikult lahti. 5. aprillil kirjutati alla „sõpruse ja mittekallaletungileping“ NSV Liiduga.
5. 1917.a. lõpus maaliti nii eesti lehtedes kui poliitikute diskussioonides mitmesuguseid tulevikupilte. Kord oli päevakorral mõte Soome-Eesti unioonist või Skandinaavia föderatsioonist, kord käidi isegi välja idee Briti autonoomsest „asumaast“. Silmapaistev ideoloogiline murrang toimus lõpuks küsitava erakonna konverentsil 10.-11. detsembril 1917, mil nad esimese Eesti parteina otsustasid ametlikult, et Eesti tuleb kiiremas korras kuulutada iseseisvaks. **Nimetage see erakond**. Üks nende juhtfigure oli Päästekomitee liige. Partei moodustati 1917. aastal Eesti Radikaalsotsialistliku Partei ja Peterburi eesti radikaalide poolt ning jätkas oma tegevust ka iseseisvunud Eestis, 1932. aasta jaanuaris ühines Eesti Rahvaerakonna ja Kristliku Rahvaerakonnaga ühtseks Rahvuslikuks Keskerakonnaks.

6. Lenin presidendiks? Aastal 2017 ühes riigis nii juhtuski. 1953.a sündinud Lenin Boltaire Moreno Garcés oli seal juba 2007-13 ka asepresidendiks. **Nimetage riik.**
7. Eesti saatkonna hoonel Helsingis on huvitav saatus. Krundi koos hoonetega ostis Oskar Kallas 43000 marga eest, uus hoone valmis 1933.a. N.Liit omastas selle peale Eesti okupeerimist, seejärel kasutati seda mitmel otstarbel, mõningat aega oli maja ka Soome riigi omanduses. 1978.a. müüs Soome selle ühele Euroopa riigile saatkonnaks. 1994.a. õnnestus Soomel hoone Eestile tagastada, saatkond taasavati Itäinen Puistotie 10 täna 22 aastat tagasi. **Millise riigi saatkond asus seal 1978-1994?** Selle Euroopa riigi praegune suursaadik Eestis resideerub Helsingis, Kuusisaarentie 2b (pildil). Eestit esindab selles riigis samuti mitte-resideeruv suursaadik Ants Frosch.

8. 4. aprillil 2006 teatasid erakond Isamaaliit ja erakond Res Publica kavatsusest ühineda. Sama aasta 4. juunil kiitsid ühinemisotsuse heaks mõlema erakonna üldkogud. Ühenderakonna nimeks kinnitati ametlikult Isamaa ja Res Publica Liit. Kuni ühinemisprotsessi lõpule viimiseni juhtisid seda kaks esimeest – Tõnis Lukas ja Taavi Veskimägi. Erakonna suuskogul 26. mail 2007 valiti 986 poolthäälega erakonna esimeheks sellele ametikohale ainsana kandideerinud Mart Laar. **Kes olid aga „Isamaaliidu“ ja „Res Publica“ esimesed esimehed**, vastavalt aastatel 1995-98 ja 2001-02?
9. **Kes** oli see eestlane, kes kuni 1998. aastani omas 100% ajalehte Postimees? 1998 müüs ta 92,5% Postimehe, hilisema kontserni Eesti Meedia aktsiatest Norra meediakontsernile Schibsted. Viimased 7,5% müüs 2007. aastal.
10. Sellise originaalse õnnitluskaardiga õnnitlesid ühe tuntud firma töötajad selle asutajat tema 90. sünnipäeva puhul. Kaardil on kujutatud torti, mida saab igäüks iseseisvalt isegi kodustes tingimustes kokku panna. **Mis firma?**

Happy 90th birthday, [redacted]!
Here's your cake!

11. Erinevate rahvaste usundites on küsitaval loomal tähtis koht. Smolenski kandi talumehed hüüdsid teda kohates „Tere, täitsamehed“, korjakid kutsusid „kõrvalehoidjaks“, abhaasi jahimehed „õnnelõustaks“. Jakuudid pidasid teda iidse julma jumaluse Uлуу-Toiooni pojaks, kamtsšadaalid kaksikute isaks. Sitsiilia talupojad panid vastu hobuse valutavat kõrva tema käpa. **Mis loom?**

12. 1859. aastal allkirjastas Aleksander II esimese omataolise kalakaitseseaduse. See puudutas Peipsi järve: kuna püügikvoote oli võimatu piirata, keelati selles dokumendis noorkalade ja marjakalade väljapüük kudemiskohtades. **Kes koostas** selle väga vajaliku eelnõu, mille läbisurumiseks Riiginõukogus kasutas ta ka oma tutvusi?

13. **Mis Eestimaa taim** (nimi koosneb kahest sõnast)? Geneetilised uuringud on kinnitanud, et teda ei saa kuidagi arvata samaks liigiks ei rumeelia *** ega ka Rootsi allikasoodest leitud ***-ga. Ta on poolparasiit, s.t. tema enda juured on küllaltki tagasihoidlikud, samas kasvavad aga neist juurtest välja erilised abivahendid, mille abil taim saab kinnituda teiste taimede juurtele.

14. Pildil on suurim lihasööjast kukkurloom kaasajal (seistes umbes 60 cm kõrgune ja 195 cm pikkune – koos sabaga). Viimane isend vabas looduses tapeti aastal 1930. Viimane vangistuses elav isend (fotol) suri 1936. aastal. Lõplikult kuulutati ta väljasurnuks alles 1980ndatel. **Kes?**

15. Näete ühe liblika röövikut ja valmikut. **Kes?**

- 16.** Kuramaa hertsogiriik eksisteeris üle kaheksa aasta (1562-1795) ja asus põhiliselt tänapäeva Läti territooriumil. Hertsogiriigile kuulusid, erinevalt tänapäeva Lätist ka mitmed meresaared nagu Tobago saar Kariibi mere ja Atlandi ookeani piiril või kurikuulus Jamesi saar, kus asus orjakaubanduse aegadest tuntud Fort James Gambia jõe lehtrisuudmes vastu Atlandi ookeani. Viimane kannab praegu Püha Andrease (St Andrews) nime. Eelnimetatud saared asusid mõlemad üsna ekvaatori lähedal, vaid kümnekond kraadi sellest põhja pool. **Milline oli aga Kuramaa hertsogriigi koosseisu kuulunud meresaartest põhjapoolseim?**

- 17.** Millist aheljärvestiku ühendab Tindiorust alguse saav 26 km pikkune jõgi, mis keskjooksul on tuntud kui Ajo (Aiju) jõgi? Jõgi läbib seitsmest järvest koosnevast järvestikust küll vaid viit (ei läbi Kaussjärve, mida kutsutakse ka Kalevipoja kaevuks ja Valgjärve). Jõel on ka tuntum nimi, mis ühtib küsitava järvestiku nimega, samuti alguspunkti lähedal oleva asula nimega.

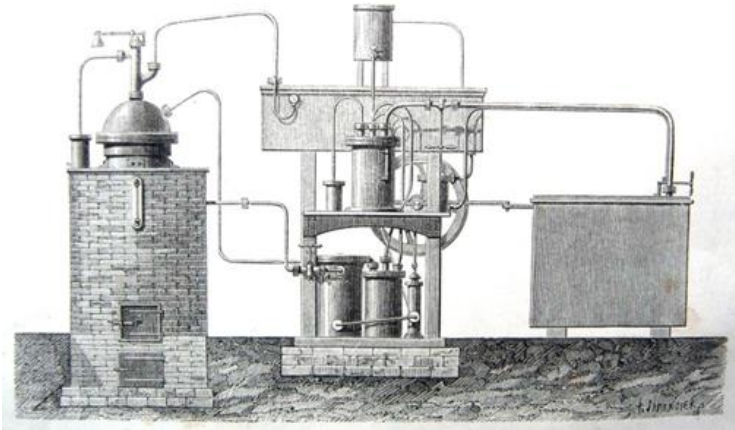
- 18.** Ajaloo suurim lumetorm oli aastal 1972. See mattis 4000 inimest kuni kaheksameetrise lumekihi alla. **Kus torm möllas?** Riik- 2 p; maailmajagu- 1 p.
- 19.** 12.04.1961 startis Baikonuri kosmodroomilt kosmoselaev Sojuz 1 Juri Gagariniga pardal. Lend möödus õnnelikult, 108 minutiga tehti tiir ümber maakera ja maanduti ühe Lõuna-Venemaa linna lähistel. See linn asutati 1590, seal asub Nikolai Tšernõševski nimeline ülikool, mis asutatud 1909. Linn on suur transpordisõlm ja üks Venemaa suurimaid masinaehituse keskusi, seal on ka lennukitehased (Jak-40 ja Jak-42 tootmine). Forbesi järgi möödus see linn 2013.a. oma ärilise atraktiivsuse poolest nii Moskvast, Peterburist, Jekaterinburgist kui Nižni Novgorodist. **Nimetage see oblastiga samanimeline linn.**

- 20.** Piltidel on kahe saare lipud. **Milliste?**

- 21.** Ühe pikkuseks on 270 meetrit, teisel 80 meetrit. Ühte neist peetakse Tallinna vanimaks, ligi tuhande aastaseks (ametlikult on teada siiski aastast 1342). Eestipäraseid nimesid andis neile 1732 Anton Thor Helle, keda tunneme rohkem kui esimene piibli eesti keelde tõlkija. Enne Helle antud nime kandsid nad kumbki vähemalt nelja nime, näiteks teise nimeks oli 1428 „korter berg“. **Nimetage mõlemad.**
- 22.** Tuntud modernisti Gerhard Marcks`i (1889-1981) skulptuure peeti Hitleri-aegsel Saksamaal „väärastunud kunstiks“. Üks tema skulptuure omab 4 pead ja 14 jalga. **Mis linna** raekoja kõrval see 1953. aastal valminud skulptuur asub?
- 23.** Eesti rahvakeeles on **küsitav sõna** tähendanud algul nii põit, vesivilli, aga ka kärjekannu ning herilasepesa. Liivi keeles ja mõnes murdes tähendas väikest puuäämbrit. Nimetavas käändes on kirja pilt sama 'väike koer' tähenduses. Soomes võttis selle sõna kasutusele Elias Lönnrot. Eestis on selle teadusliku termini esmakasutajateks pakutud Friedrich Reinhold Kreutzwaldi, Juhan Kunderit kui ka Johann Heinrich Rosenplänterit. Kindlamaks esmakasutajaks arvatakse siiski Carl Robert Jakobsoni. Küsitava avastas üks inglise multitalent 17.sajandil.
- 24.** Paljudele tuttav Microsoft Windows XP taustpilt arvutis nimega Bliss (Õndsus). **Kuidas on selle pildiga seotud** keegi *Phylloxera*?
-
- 25.** Paljudel riikidel ja rahvastel on lisaks ametlikule hümnile ka mitteametlik, nn „teine hümn“ (nt Mu isamaa on minu arm, Finlandia). **Nimetage riik**, kus selles staatuses on kuuldav *Pidulik ja tseremoniaalne marss nr 1* (millele hiljem kirjutati sõnad *Lootuse ja au maa*) **ning helilooja.**

26. Küsitav sündis 12. jaanuaril 1729. aastal Dublinis ja suri 1797. aastal. Teda peetakse XVIII sajandi üheks suurimaks filosoofiks ja poliitikuks, kes on sõnastanud konservatiivse maailmavaate põhimõtteid, mis peavad oluliseks vabadust, traditsioone ja kokkuleppeid. Tema *Mõtisklusi Prantsuse revolutsioonist* peetakse tänaseni Euroopa konservatismi alusteoseks. Eestis tegutseb temanimeline selts, mille eestvedajaks on Hardo Pajula. **Kellest jutt?**

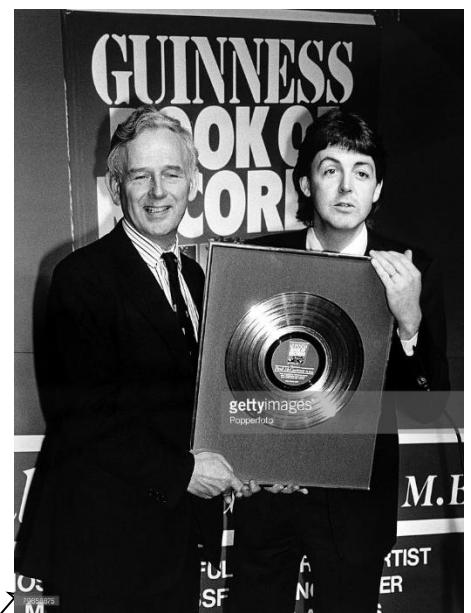
27. Filmis „Ühe nümformaani päevik“ väidab peategelanna, et „armastus täidab selle“. Selle värgi kohta sai 1834 patendi ameerika mehhaanikainsener Jacob Perkins (1766-1849) ja selle esialgne mudel on joonisel. N. Liidus alustati selle riistapuu seeriatootmisega 1939 Harkivi traktoritehases. NLiidu ühte tuntuimat brändi nimega „Moskva“ hakati 1951 valmistama ZIL-i autotehases. **Millisest esemest on jutt?**

28. Kui inglased koostasid millenniumivahetusel nimekirja tähtsamatest inglastest läbi ajaloo, siis sai John Harrison oma XVIII sajandi keskpaiga leiutisega seal auväärse 39. koha. Algul oli see meeletult kallid, moodustades isegi 1/3 purjeka maksumusest, kuid kui neid hakati rohkem tootma, kukkusid ka hinnad. **Mis leiutus?**

29. Kuidas nimetati rahvakeeles seda 40 aastat (1962-2002) tootmises olnud traktorimudelit? Sõna on üldjuhul kirjutatud ka traktorite ninale.

30. 1979. aastal andis Guinnessi rekorditeraamat Paul McCartneyle kui ajaloo enim müünud laulukirjutajale ja plaadistanud artistile mitte kuldplaadi, vaid hoopis ühe erilise metalli plaadi. Selle elemendi avastas aastal 1803 inglise keemik ja füüsik William Hyde Wollaston (1766-1828). Elemendi sulamistemperatuur on 1964°C ja keemistemperatuur 3695°C. **Nimetage see keemiline element.**

Eesti Maakilb 2017/2018. Rahvaliiga B, 13. jaanuar 2018
Paide, Laadla, Hellamaa

- 31.** Mart Poomi auhindade hulgas on ka UEFA Meistrite Liiga hõbemedal hooajast 2005/06. Poom ei kuulunud meeskonda, kuid sai klubi euromängude 25-liikmelisse nimekirja kuulumise eest samuti hõbemedali. **Milline meeskond oli aga Arsenali finaaliveastane**, võites 2:1? Võitjate väravad löid Samuel Eto'o ja Julian Belletti.
- 32.** Tour de France'i on lõpetanud 5 eestlast: Jaanus Kuum - 1988; Lauri Aus- 1997; Rein Taaramäe - 2011, 2012, 2013, 2014; Tanel Kangert - 2014, 2015, 2016. **Kes oli lõpetajaks aastal 2005?**
- 33.** Grosside dünastia. Poeg Georg on edukas rallisõitja Eestis ja ka Ott Tänaku kaardilugeja (vähemalt ühel rallil). Isa Oleg ületab poega: ta on NSV Liidu meistersportlane. **Mis spordialal?**
- 34.** Pärast viimast, kolmeteistkümnendat suurt võitu aastal 1967 pole see meeskond enam eriti millegagi silma paistnud, mistõttu anti 2007 fännide poolt meeskonnale iseloomulik nimi „Losers Even After Forty Seasons“ (Kaotajad isegi pärast nelikümmend aastat). **Mis meeskonnaga on tegu?**
- 35.** Küsitav on sündinud 22.11.1928 Vologdas ning 1938. aastani kandis perekonnanime Grünmann. Ta on neljakordne Eesti meister, lisaks veel 6 hõbedat ja 1 pronks, kahekordne NL meister ja kahe hõbeda omanik, NL koondislane 1960-70 (kokku 20 korda). Töötas aastail 1969-73 Nigeerias ja 1979-83 Ungaris. NL-i teeneline meistersportlane, valiti 2001 XX sajandi Eesti parimaks omal alal. **Kes?** Tema pojapoeg on tulnud samal alal neljal korral Eesti meistriks.

36. Aastal 2007 esietendus Von Krahli teatris soome lavastaja Kristian Smedsi tõlgendus Tšehhovi näidendist „Kajakas“. Lavastaja otsustas kokku tuua selle teatriga seotud näitlejate perekonnad, nii et laval kohtusid noored ja nende kunstimeistritest vanemad. Peategelane on kunstnikuambitsioonidega noorkirjanik Treplev, üks peateemadest Treplevi võitlus ema, tähtnäitlejanna Arkadina tähelepanu ja tunnustuse eest. **Kes kehastasid neid?** Mõlemad nomineeriti Eesti Teatriliidu aastauhinna 2008.

37. 1981.a. tunnistati Varna II animafilmi festivali parimaks lastefilmiks 1978.a. valminud film, mis toonase N.Liidu filmilevis sai nime „Roheline karupoeg“. **Kes on režissöör ja millise nime all tunneme seda animafilmi meie?**

38. Kes on pildil? (1+1)

39. Milline Eesti film?

40. 29. märtsil 1936 etendati Washingoni Rahvusteatris (The National Theatre) kaks aastat varem valminud ooperit. See etendus oli eriline selle poolest, et esmakordselt ajaloos lubati publikuks valgete inimeste kõrvale ka neegrid. **Millist ooperit esitati?**

41. 1970-ndatel oli paaril kirjanikul idee eestindada üks kohmakas võõrlaen vene keelest. Andres Ehin pakkus välja sõna 'ruja', mis ei läinud küll kasutusse, kuid mida teatakse rokkbändi nimena. Henn-Kaarel Hellati väljapakutu jäi käibe. Ta lisas ühele vähe kasutavale sõnale juurde ainult ühe tähe. **Mis sõnast on jutt?**

42. Kes on kunstnik? *Autoportree-maastik* (1890) asub Praha Rahvusgaleriis, *Luxembourgi aiad*. *Chopini monument* (1909) aga Peterburi Ermitaažis.

43. Kes on kunstnik?

44. Sõja ajal oli Gert Helbemäe tekstile loodud *** laul "Põhja valge naine" (ka "Põhjavalge naine") kõige populaarsem laul, mida (nagu laulu "Lili Marleen") lauldi mõlemal pool rindejoont: nii koduses Eestis, Saksa sõjaväes (eelkõige Luftwaffes) kui ka Punaarmees. Valter Ojakäär öelnud: "Ja üks ***i laul oli omal ajal populaarsem kui mis tahes Valgre laul – "Põhja valge naine". Seda laulsid kõik." Kes on helilooja?

45. Kuulete ühe ansambli mitte-nimilugu nende debüütalbumilt. Seda kogumikku on tänaseks müüdud üle 200 miljoni ning seda peetakse üheks tähtsaimaks albumiks nii rokk- kui ka popmuusikas. **Mis ansambel** (kuldsetest 60ndatest)?

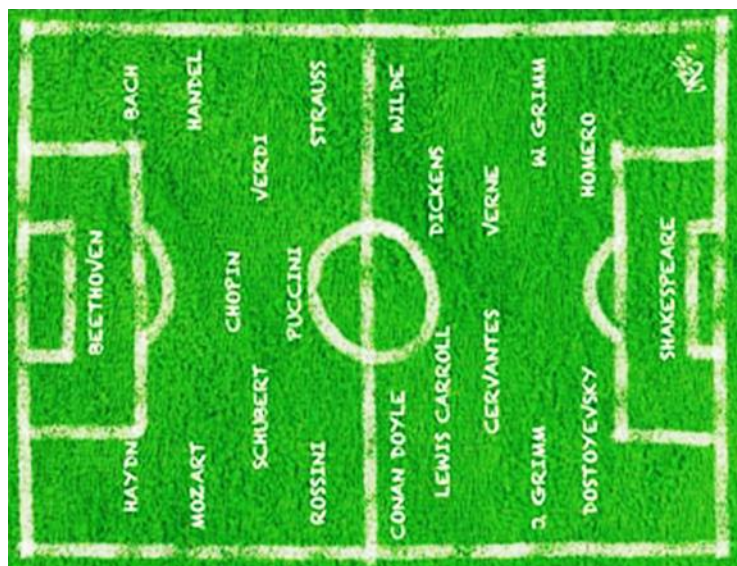
46. Kelle nimi on kaetud? Tema hauaplaat ja raamatud.

47. Kaljuste koor (tänapäevane Eesti Filharmoonia Kammerkoor) oli paljudele koorilauljatele kauge ja kättesaamatu salajane unistus. Igakevadised «kuulamised», kus dirigendile tuli ette laulda küsitava helilooja esimese moteti fuuga, tegid julgemate unelmatele lõpu, esimesed kümme aastat see kellelgi piisavalt hästi välja ei tulnud. «Risto Joost oli esimene, kes selle korralikult ära laulis ja sai ka aldi häälerühma sisse. Joost oli ka see, kes hakkas ise hiljem koolitama kutselise hoiakuga lauljaid,» räägib Kaljuste. **Nimetage helilooja**, kelle esimese moteti 'Singet dem Herrn' fuuga nii kõrgeks mõõdupuuk oli.

48. Ira Lember peab oma tegelastest olulisimaks just teda – „kõige esimene ja kõige armsam“. Ütleb, et kui koolides rääkimas käis, rõhutati ikka tema lugusid. Mäletab, et üks põlvkond poisslapsi sai endale küll palju *** või *** nimeks. Mõtles, et võib-olla oli see just sellepärast. Tegelase prototüübiks oli ta poeg Tõnu. **Mis nimi?**

49. Küsitav raamatusari alustas ilmumist aastal 1983. Sarja esimeseks pääsukeseks oli J.Semjonovi "Major Vihur. Seitseteist kevadist hetke" tiraažiga 80 000. Kokku ilmus sarjas 18 raamatut, nende seas J.Londoni "Smoke Bellew. Merehunt", J.Vorobjovi "Maa. Nõudmiseni" jt. **Millist nime raamatusari kandis?**

50. Sellele jalgpalliväljaku skeemile on pandud kirja mitte vutimeeste nimed, vaid hoopis teised, küll omal alal väga tuntud inimeste nimed. Kui asendada skeemil olevad kuulsad nimed Barcelona ja Real Madridi mängijate nimedega, siis **milline sõna võiks iseloomustada** nii antud mehi kui ka Barcelona ja Real Madridi **vastasseisu**? Teatud mõõndustega ka Buenos Airese klubide Boca Juniors ja River Plate vastasseisu.

Eesti Maakilb 2017/2018. Rahvaliiga B, 13. jaanuar 2018
Paide, Laadla, Hellamaa

1. meestel on nägu kaetud, naised nägu ei kata
2. hetiidid
3. Napoleon I
4. Jugoslaavia Kuningriik
5. Eesti Tööerakond
6. Ecuador
7. Bulgaaria
8. Toivo Jürgenson, Rein Taagepera
9. Heldur Tõnisson
10. IKEA
11. hunt
12. Karl Ernst von Baer
13. saaremaa robirohi
14. kukkurhunt
15. pääsusaba
16. Ruhnu
17. Rõuge järvestik
18. Iraan, Aasia
19. Saratov
20. Mallorca ja Menorca
21. Pikk jalg ja Lühike jalg
22. Bremen
23. rakk
24. hävitas viinamarjaistanduse
25. UK (Suurbritannia), Edward Elgar
26. Edmund Burke
27. külmkapp
28. kronomeeter
29. Kirovets
30. roodium
31. FC Barcelona
32. Janek Tombak
33. kreeka-rooma maadlus
34. Toronto Maple Leafs
35. Uno Aava
36. Juhan ja Lembit Ulfsak
37. Priit Pärn, „... ja teeb trikke“
38. postiljon Petškin ja kass Matrjoškin
39. „Minu näoga onu“
40. „Porgy ja Bess“
41. ulme
42. Henri Rousseau
43. Michelangelo
44. Boris Kõrver
45. The Doors
46. Hendrik Adamson
47. J. S. Bach
48. Jannu või Janno
49. Põnevik
50. klassikud

Küsimused: Jaanus Moppel, Koit Nook, Aare Olander, Indrek Salis, Tenno Sivadi, Tõnu Talve